

2014 metų gruodis

*Paukšteli, paukšteli,
Pamojuok sparnais,
Nešk mane į savo šalį,
Kur gėlės žydi amžinai...*

Šviesos atspindys tamsiame vyzdyje suraibuliavo lyg oras virš įkaitusio smėlio ir, išsprūdęs pro išgriautą plačią kiaurymę mūro sienoje, ištrūko į laisvę. Apšviestame ekrane, įrėmintame aprūkusių sienų, palengva sukuriuojanti dulkių migla švelnino vaizdą. Ant pajuodusio akmens nutūpė nedidelis paukštis. Žvaliai sukiodamas kaklą, tarsi mėlynais karoliais papuoštą, nuo akmens stryktelėjo ant nulaužto alyvmedžio strampo. Vyzdys šiek tiek susitraukė ir vėl išsiplėtė. Vis kraipydamas galvą paukštis nušokavo prie šalia laužavietės akmenų boluojančių miltų ir užrietęs uodegą pradėjo lasioti nesutrintus grūdus. Žvilganti vyzdžio juoduma apsitraukė matine plėvele, akis sumirksėjo.

Tiršta, nuo dulkių apsunkusi ašara nutvilkė nosį karščiu, nuriedėjo žemyn ir lėtai susigėrė į kraujo klaną.

Akis stebėjo, kaip paukštis lesa tai, kas šįvakar turėjo būti jų vakarienė. Šis mažas sparnuotis lydėjo juos kelias pastarąsias dienas. Ji bandė paukštį prisijaukinti, vis paberdama duonos trupinių. Mama barėsi, sakė, kad duoną reikia taupyti. Nors ir turi užtektinai miltų, grūdų, jos išsikepti darėsi vis sudėtingiau. Buvo nesaugu kurti ugnį. Nesaugu būti pastebėtiems. Kartais vos užkūrus ugnį reikdavo ją tuoj pat gesinti, ir duona likdavo neiškepusi. Jos palikdavo paplotį kaitrioje saulėje ant metalinės skardos lakšto, atstojusio keptuvą. Net ir neiškepusi, karštyje ji greitai tapdavo traški. Mama saugojo tą metalo gabalą kaip kūdikį. Dabar jautė aštrius jo kampus, skaudžiai įsirėžusius į nugarą žemiau menčių.

Akis sumirksėjo ir prisimerkė. Skaros kraštas dengė didžiąją dalį veido ir ji beveik nieko negalėjo matyti. Tik tą tarsi ant sienos pakabintame ekrane projektuojamą vaizdą lauke. Paukštį, lesantį jų vakarienę. Iš plyšio išlindusį driėžiuką. Pabandė pakelti galvą. Nutvilkė aštrus skausmas. Ištryško dar daugiau ašarų. Negalėjo pajudinti nei galvos, nei pečių, nei kojų. Buvo tylu, neįprastai tylu. Per pastaruosius trejus metus jau buvo pripratusi prie dieną naktį kaukiančių sirenų. Paskui jos liovėsi. Turbūt pastatus, iš kurių paleisdavo sirenas, subombardavo, o juose buvusius žmones – nužudė. Buvo pripratusi prie riaumojančio dangaus ir iš jo besipilančios viską naikinančios metalo masės. Pirmiausia buvo sugriauti jų namai. Tada mokykla, kurią lankė du jos jaunesni broliai. Vėliau parduotuvės.

Labiausiai gailėjo prie universiteto buvusio parko ir jame augusių šimtamečių medžių. Po jais mėgdavo sėdėti su vyriausiuoju broliu. Tuo, kurį paėmė į karo tarnybą. Vėliau brolis iš jos pabėgo ir prisidėjo prie sukilėlių. „Mama, – sakė trumpam užsukęs, – negaliu šaudyti į beginklius. Negaliu šaudyti į protestuotojus. Negaliu šaudyti į žmones mečetėse...“ Paskui jie gavo pranešimą, kad brolis laikomas dingusiu be žinios.

Jų miestas ėjo iš rankų į rankas. Kaskart pasikeitus šeimininkams, mama nebūdavo tikra, ar jie galės likti namuose. Sugriautuose, tačiau namuose. Kelios sienos ir dalis stogo vis dar buvo sveiki. Kai antskrydžiai ėmė niokoti miestą kiekvieną dieną, kai buvo sugriauta ligoninė, mama apsisprendė. „Vaikai, mūsų miesto nebėra, mūsų šalies nebėra. – Ašaros jos akyse jau buvo išsekusios. – Turime keliauti iš čia.“ Jie susikrovė likusius daiktus į porą didelių kuprinių, pasiėmė ir brangiųjų skardos lakštą. Brolių žaislus ir kelis netilpusius daiktus saugiai paslėpė po vienos iš sienų griuvėsiais, žadėdama, kad jie grįš. Tačiau jau tada ji žinojo, kad jie niekada nebegrįš. Jie net nespėjo pabėgti.

Klausa grįžo netikėtai. Garsas iš pradžių buvo vos girdimas. Lyg griaustinis už tūkstančių kilometrų. Palaipsniui vis stiprėjo, kol įsiveržė į jos smegenis tarsi įsibrovėlis ir kartu su prisiminimais perrėžė slegiančią tylą. Jie nespėjo pabėgti. Skardus generatorių tarškėjimas, duslus sunkių automobilių motorų urzgimas, pikti vyrų riksmi, moterų ir vaikų klyksmas. Sausas, dusinantis, dyzelinu atsiduodantis dulkių ir dūmų smogas. Automatinių ginklų kalenimas

visai šalia. Ausų būgnelius sprogdinantis kalašnikovo tratėjimas už nugaros. Mama, pridengdama savo kūnu, stumia ją iš griuvėsių į lauką.

Kalašnikovus ji atskirdavo iš garso. Jos mažieji broliai, vos užmetę akį, galėjo išvardyti bent dešimtį ginklų rūšių. Nors vis dar negalėjo nusakyti spalvų. Spalvų jų gyvenime buvo likę nedaug. Nelaistoma žaluma nuo karščio išdegė. Pastatai, keliai, automobiliai, net ryškiaspalviai vaikų drabužiai pasidengė vienodu sugriautų pastatų dulkių ir vėjo nešiojamų pelenų sluoksniu. Kaip ir jų veidai bei tamsūs motinų drabužiai.

Staiga pasigirdo garsūs vyriški balsai. Į akies regos lauką įsiveržė sunkiais kareiviškais batais apautų kojų pora. Paukštis paliko lesalą ir šovė į viršų. Dar viena dulketų batų pora šalia trypė ir brėžė sausą žemę. Vyrai garsiai keikėsi tempdami sunkią naštą. Virš batų stiebėsi kamufliažinėmis uniformomis apvilktos kojos. Tada pasirodė basos purvinos pėdos, o paskui jas ir visas nešamas kūnas. Arabiškos išvaizdos vyras mūvėjo tik civilio kelnes. Plika krūtinė buvo purvina. Ant jos matėsi sukepusio ir šviežio kraujo, tamsių nudeginimų žymės. Jo rankos buvo surištos už nugaros, barzda prisivėlusį purvo. Kamufliažiniai vyrai atrėmė surištąjį į neaukštą akmenų sienelę. Ją su mama buvo pastačiusios kaip užuovėją laužui. Surištasis tebebuvo gyvas, nors sulaužyta nosimi, vietoj burnos vėpsojo išdraskyta kruvina ertmė. Iš nebūties išniro trečioji batų ir kamufliažinių klešnių pora. Vienas iš kamufliažinių vyrų spyrė surištajam į pilvą. Smūgis išbaidė spiečių musių. Pasigirdo kriokimas.

Ištinęs ir pamėlęs vienintelės telikusios akies vokas sunkiai pakilo. Jai pasirodė, kad tos akies žvilgsnis įsmigo tiesiai į ją.

– Blet, kaip karšta, greičiau pabaikim, ir nachui! Vilk greičiau tą supistą telefoną! – sušuko vienas iš nešulį numetusių kamufliažinių.

Dabar ji matė juos visus. Ant šaukusio vyro atraitotos uniformos rankovės buvo emblema su kaukole. O ant krūtinės, kur jie laikydavo šovinius, buvo kitas ženklas – trys susipynę trikampiai. Kalbą ji suprato. Visi jų vaikai mokėsi rusų nuo septintos klasės. Tačiau tokių skiriamųjų ženklų anksčiau nebuvo regėjusi.

Prie surištojo priėjo kitas kamufliažinis ir, išsitraukęs didžiulį purviną peilį, grubiai atlošė barzdotą galvą.

– Tai kas tu, blet, esi? Tipo žurnalistas? Iš Alepo? Kaip įrodysi, blet? – pasilenkęs įsispoksojo tiesiai į kruviną akį. Ją nutvilkė baimė, kad kareivis paseks surištojo žvilgsnį ir pamatys ją, prispaustą po mamos kūnu ir griuvėsiais. Surištasis nieko neatsakė.

Priėjęs vyras su trikampaiais spjovė surištajam į krūtinę ir vėl spyrė į pilvą.

– Nu nachui, jokio skirtumo, blet, žurnalistus mums irgi įsakyta likviduoti. – Jis dar kartą spyrė surištajam ir subliovė: – Loky, kiek tu ten, blet, gali terliotis! Baik myžti ir vilk kaulus čia! Baigiam su šituo, blet. Ėst noriu.

– Tai kad Lokys ten vemia, nachui, – paaiškino tas su peiliu. Buvo atitraukęs jį nuo kaklo ir dabar rūpestingai valė su audinio skiaute, nurėžta nuo surištojo kelnių. – Slabakas. Kaip jis išvis pas mus papuolė?

– Nu ne kiekvieną dieną, blet, reikia filmuoti, kaip pjaunam galvas, – burbtelėjo vyras su kaukole ant žasto. – Bet įsakymas yra įsakymas, blet. Pirmasis kelis kartus pakartojo: kuo žiauriau. Ir nufilmuoti su visomis detalėmis. Loky, tu ten apsitriedei, blet, ar ką?! Mes čia kepam, nachui, o tu, blet... Vilkis čia arba gausi parų konteineryje, blet, kai grįšim į bazę!

– Pasodinkit normaliai, – kitiems dviem įsakė kamufliažinis su peiliu. – Ir snukį nuvalykite. Šitą irgi reikės nufilmuoti.

– Blet, ir šitam galvą pjausim? – nelaukdamas atsakymo trečiasis kamufliažinis pasirausė kuprinėje, ištraukė tamsų skudurą ir ėmė valyti sužeistajam veidą. Užputusi akis užsimerkė.

– Ir tu, blet, apsitriedei, kalės vaike? – nusijuokė vyras su peiliu. – Ne, šitam, blet, nepjausim. Tik atrodo, kad lengva galvą nupjaut, blet. Dėl šito įsakymo nėra, galit užmušt paprastai.

– Nušaut?

– Ne, blet, nušauti negerai, nes, blet, reikia nufilmuoti. Kad kitiems, blet, tokiems žurnalistams būtų aišku.

Veidą valantis kamufliažinis vyras spyrė surištajam į tarpkojį. Šis sunkiai sudejavo.

– Eik, nachui, toje sugriautoje lūšnoje paieškok armatūros, – valiusiam veidą kamufliažiniam liepė vyras su peiliu. Pats atsisėdo šalia belaisvio ir prisidėgė cigaretę. Pro prasegtą švarko apykaklę matėsi tatuiruotė. Du žaibai vienas šalia kito. Nespėjus surūkyti iki galo, pasirodė ketvirtasis, taip pat kamufliažinis.

– Išsivėmei, pedike? Teks priprasti, nachui. Ei, jūs, – suriko kitiems dviem, – pasodinkit tiesiai! O tu, – kreipėsi į ketvirtąjį, – tu! Pradėk filmuoti, blet, kai pasakysiu.

Vyras su peiliu nesmarkiai spyrė į akmenų sienelę atremtam žmogui ir prabilo angliškai:

– Ei tu, *fucking journalist**, prisistatai, kas esi, ir maldauji prezidento pasigailėjimo, aišku?

Žmogus niekaip nereagavo. Vyras dar kartą jam spyrė.

– Aš pasiruošęs, – pasakė pavadintasis Loki. Jis sto-
vėjo priešais surištąjį iškėlęs abiem rankomis spaudžiamą
mobilųjį telefoną. Staiga surištasis ėmė rėkti. Jis išrėkė savo
vardą, pavardę, leidinio, kuriame dirba, pavadinimą ir tada
pradėjo garsiai vardyti pagrobėjų šaukinius.

– Suka tu! – vyras su peiliu metė nebaigtą rūkyti ciga-
retę ir taip smarkiai tvojo surištajam automato buože per
galvą, kad tas prarado sąmonę.

– Bet jei dabar užmušim, nieko nenufilmuosim... – aiš-
kino vyras su telefonu.

– Užsičiaupk, blet, idiote! Jei jis rėks visam pasauliui
mūsų šaukinius, tai, blet, žinai, kas mums bus nuo Pirmo-
jo, blet! – Jis pasilenkė prie be sąmonės gulincio surištojo
galvos ir jį pražiodė.

– Filmuoti? – paklausė Lokys.

– Idiote, reikėjo filmuoti, kol, blet, jis pradėjo tą mėšlą
stumti! – vyras su peiliu neslėpė susierzinimo. Jis atsitiesė,
įsikišo peilį į dėklą, pritvirtintą prie kelnių. – Negaliu, blet,

* Sukruštas žurnaliste. (Angl.)

jam liežuvio nupjauti, dar užsilenks per anksti. Paimk tą skudurą ir sugrūsk jam į mordą. Ir atnešk galvą, blet.

– Galvą? – perklausė Lokys.

– Galvą, galvą, idiote tu! Jei filmas be garso, reikia dekoracijų. Greičiau! – Vyras su peiliu prisidegė cigaretę, pažiūrėjo į laikrodį.

Ji matė, kaip pavadintasis Lokiu kažką atnešė ir padėjo ant kelių sąmonę praradusiam vyrui. Kai Lokys atsitraukė, ji suprato žiūrinti į kruviną kito barzdoto vyro galvą atmerktomis tamsiomis akimis. Per patį kairės akies vidurį rėpliojo musė. Jos raumenis, nors ir prispaustus motinos kūno ir griuvėsių svorio, sutraukė mėšlungis. Vyras su peiliu ir cigarete akies krašteliu užfiksavo judesį.

– Ei, tu, kalės vaike, patikrink tuos lavonus! – įsakė iki to laiko ramiai stovėjusiam ir rūkiusiam vyrui su trikampiiais ant krūtinės. Šis, nepaleisdamas iš dantų cigaretės, pasuko link kiaurymės pastato sienoje. Masyvus kūnas užpildė visą jos regėjimo erdvę ir užtemdė šviesą. Ji stebėjo, kaip dulkinai kareiviški batai artėja prie jos. Jautė, kaip jis papurtė ją prie žemės prispaudusį motinos kūną. Matė, kaip jai nuo pirštų nutraukė žiedus. Jie lengvai nusimovė. Mama per karą numetė daug svorio. Kareiviško bato nosis buvo prie pat jos akies. Vienoje pusėje padas buvo šiek tiek atsiknojęs, juoda oda subraižyta. Užuodė aitrų tepalo, kraujo ir vėmalų tvaiką. Pajuto staigų dulkėtą smūgį ir aštrus skausmas ją išvadavo iš baimės.